

U dubinama
Tresta je veći
polumrak

TAJNE ŠUME TREŠT

Kada su našeg poznatog geologa, profesora Radenka Lazarevića, pitali zašto se toliko bavi istokom Srbije, on je odgovorio: „Sva čuda su vam tamo!“

Nastavljamo da vam otkrivamo ta čuda: ovoga puta smo zavirili u jednu veličanstvenu šumu koja je udaljena od Beograda samo 120 kilometara

Trest je jedna od onih šuma u koje možete da uronite i da se u njoj potpuno izgubite, za tili čas da zaboravite na civilizaciju koju ste koliko istog dana napustili. Mesto gde ćete se, svojim terencem ili pešice, provlačiti kroz gustu senku gorostasnih listopadnih i četinarskih stabala gde je polumrak čak i po ve-

Aleksandar Veljković,
vaš vodič kroz Srbiju bez puta

drom, sunčanom danu, gde vas džinovske paprati, gljive i ostalo egzotično rastinje pre asocira na šume iz doba Jure ili neke tropske prašume, nego na Srbiju kakvu poznajete.

Trest je prepun vode. Široka lepeza pritoka reke Vitovnice sliva se sa svih strana, na severu sa obronaka Štubeja, najvišeg vrha zapadnog Homolja, a na jugu sa Vranja, jednog prelepog stenovitog vrha i najlepšeg vidikovca u kraju, sa kojeg se ogrom-

Turistička vodenica na rečici Sige

Vodopad Sige (gore) i pogled sa livada nadomak Malog Vranja (dole)

no prostranstvo šume Trest vidi kao na dlanu. U Trestu ćete retko sresti neko dvonožno biće, iako postoji (najčešće zaključan) lovački dom, vlasništvo Vitovničkog manastira, kao uostalom i cela šuma. Ovo je savršeno mesto za kampovanje, pored neke od brojnih rečica (okolina Pajkinog izvora je odlična lokacija za tako nešto), mesto gde ćete pronaći potpun mir, dok uz pucketanje vatre i žubor potoka upijate prirodu, sigurno

da tu signal mobilne telefonije ne može da dopre do vas.

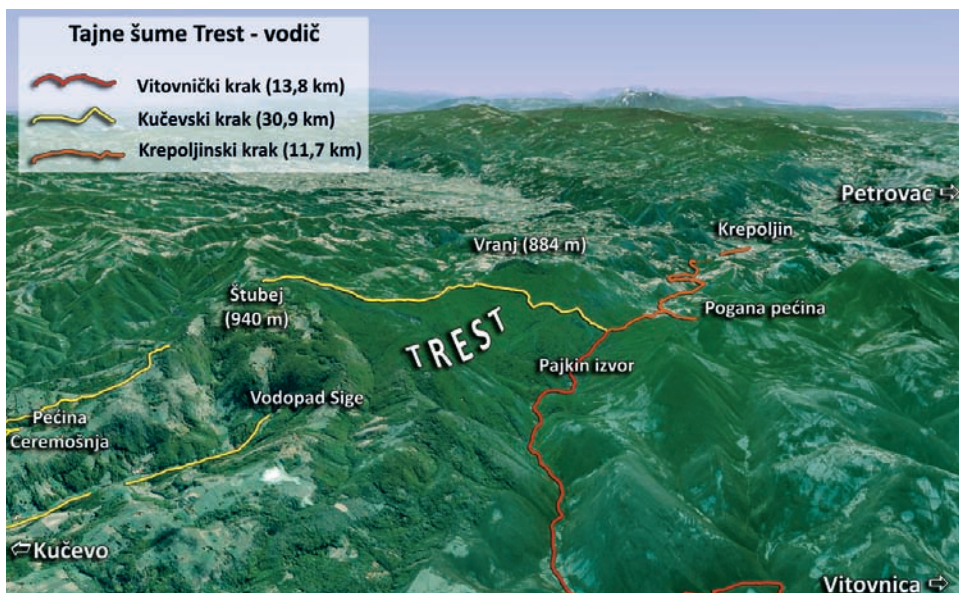
Staze samo za ozbiljne terence

Ali, Trest je i odlično mesto da se iz njega krene dalje u istraživanje raskošnih lepota zapadnog Homolja. U itinereru koji smo ovog puta pripremili za vas, ponudili smo vam dva moguća kraka za vašu malu 4x4 avanturu; duži, severni vodi vas grebenom između Vranja i Štubaja, a za-

tim putem ka pećini Ceremošnja, jednoj pravoj homoljskoj podzemnoj lepotici, da biste posle toga posetili i vodopad Sige, jedan od lepših u ovim krajevima. Južni krak provešće vas kraškom dolinom zapadno od vrha Vranj, u kojoj se nalaze dve ponorske pećine – Hajdučka i Pogana i jedna izvorska, Mijucića pećina, koja predstavlja vrelo Komnenske reke (trasa vas vodi pored sve tri pećine). Naravno, ako volite da pešačite i imate so-

lidnu planinarsku obuću, ovaj prostor je pravo mesto za vas. Svakako preporučujemo izlazak na vrh Vranja i uživanje u njegovim pogledima.

Iako je deo puta dolinom Vitovnice sve do Pajkinog izvora dovoljno kvalitetan za bilo koje savremeno SUV vozilo, za nastavak puta ne preporučujemo da pokušavate prolazak „urbanim“ terencima koji nemaju reduktor, solidan klirens i ozbiljnije terenske pneumatike. Naime, dalje vas ►

VITOVNIČKI KRAK (početak)

Manevar	Prethodna tačka/ukupno	Opis manevra
Start	0,0 / 0,0 km	Početak merenja - odvajanje za Vitovnicu na putu Petrovac - Kučevo (6,9 km od Petrovca).
Pravo	3,8 / 3,8 km	Kraj asfalta. Levo je put za manastir, vi produžavate pravo.
Pravo	8,6 / 12,4 km	Račvanje puteva u četinarskom šumarku, držite desno (pravo).
Gaz	0,2 / 12,6 km	Gazite reku Vitovnicu, nastavljate putem niz koji teče potok.
Pauza	0,3 / 12,9 km	Pajkin izvor, prilika za predah.
Cilj	0,9 / 13,8 km	Raskršće gde se račvaju dva opisana kraka.

KUČEVSKI KRAK (severni)

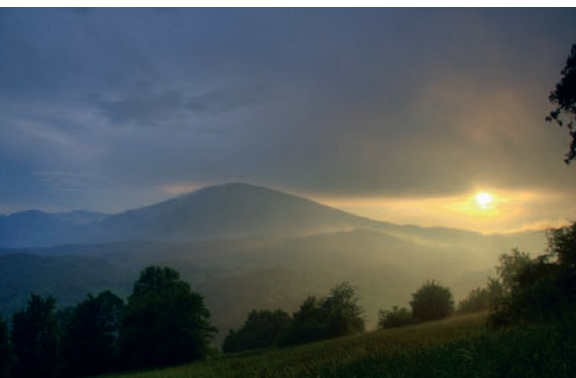
Manevar	Prethodna tačka/ukupno	Opis manevra
Start (levo)	0,0 / 0,0 km	Raskršće krakova - reset brojača. Vi idete levo.
Desno	1,2 / 1,2 km	Desno, strmo naviše. Oprez - neravan put, vododerine!
Levo	0,9 / 2,1 km	Prelazite preko livade i uključujete se na širi put na levo.
Oštro levo	3,2 / 5,3 km	Na spoju puteva vi skrećete oštro levo, na put ka Ceremošnji.
Levo	4,8 / 10,1 km	Skrećete levo, na put koji se spušta.
Desno	0,4 / 10,5 km	Pećina Ceremošnja. Nakon obilaska pećine, produžavate asfaltom desno.
Levo	1,3 / 11,8 km	Skretanje levo ka selu Plavčevu, asfalt.
Polukrug	2,9 / 14,7 km	Stigli ste do vodopada Sige. Nakon obilaska, povratak ka Kučevu.
Levo	2,9 / 17,6 km	Skretanje levo asfaltnim putem ka Kučevu.
Cilj	13,3 / 30,9 km	Stigli ste do Kučeva.

KREPOLJINSKI KRAK (južni)

Manevar	Prethodna tačka/ukupno	Opis manevra
Start (desno)	0,0 / 0,0 km	Raskršće krakova - reset brojača. Vi idete desno.
Levo	0,4 / 0,4 km	Račvanje puteva. Držite levo.
Pauza	0,7 / 1,1 km	Parkirajte i posetite Hajdučku pećinu. Spuštate se pešačkom stazom desno, nizbrdo ka šumi.
Kapija	0,2 / 1,3 km	Prolazite kroz kapiju. Kada prodete, zatvorite je za sobom.
Desno	0,2 / 1,5 km	Desno ka Poganoj pećini.
Polukrug	0,5 / 2 km	Parkirate na livadi i spuštate se peške ka pećini.
Pravo	0,5 / 2,5 km	Produžavate pravo ka Krepoljini.
Oštro desno	1,3 / 3,8 km	Skrećete ka vrelo Komnenske reke (Mijucića pećini).
Polukrug	0,15 / 3,95 km	Okrećete pred vrelom. Prilika za kraći predah.
Desno	0,15 / 4,1 km	Ponovo se uključujete na glavni put.
Desno	2,9 / 7 km	Skrećete desno, uključivši se na put niz Krepoljinsku reku.
Cilj	4,7 / 11,7 km	Centar Krepoljina, završetak trase.

U gustoj šumi vrebaju mnoge opasnosti

Zalazak Sunca za Sumorovcem

Pešački mostić preko Vitovnice

Polje maslačka

Veličanstven pogled na Trest sa Vranja

Zaštićeno prirodno dobro: pećina Ceremošnja

Pećina Ceremošnja se nalazi na severoistočnim obroncima Homoljskih planina, na nadmorskoj visini od 533 m, u podnožju vrha Štubaja (940 m). U blizini pećine je selo Ceremošnja, po kome je i dobila ime. Za turističke posete uređena je 1980. godine, po projektu koji je profesor Radenko Lazarević sa grupom speleologa iz Valjeva uradio 1978. godine. Ukupna dužina do sada istraženih pećinskih kanala je 775,5 m, dok je dužina turističke staze 431 m. Pored pećine se nalazi restoran sa tradicionalnom kuhinjom Homolja i Zvižda.

Zavod za zaštitu prirode Srbije stavio je 2007. godine pećinu Ceremošnja pod zaštitu kao spomenik prirode, odnosno zaštićeno prirodno dobro. Po bogatstvu nakita, pećina Ceremošnja je jedna od najlepših pećina u Srbiji. Poznata je po velikim dvoranama koje krase raznovrstan pećinski nakit: stalaktiti, stalagmiti pećinski stubovi, draperije, okamenjeni vodopadi, galerije...

očekuju uglavnom zemljani putevi, mestimično sa dubljim kolotrazima, a posle obilnijih kiša opasne kaljuge nisu retkost. Zapravo, bez obzira na to kojim vozilom raspolazete, preporučujemo vam da se u ovu malu istraživačku avanturu upustite tek ako desetak dana nije bilo ozbiljnije kiše.

Do početka puta stiže se tako što na izlasku iz Petrovca na Mlavi hvatate put prema Kučevu, i 6,9 km kasnije skrećete desno, na put ka Vitovnici. Tu resetujete brojače i počinjete da pratite naš radar (Vitovnički krak). Početak puta je rutinski – na kraju sela

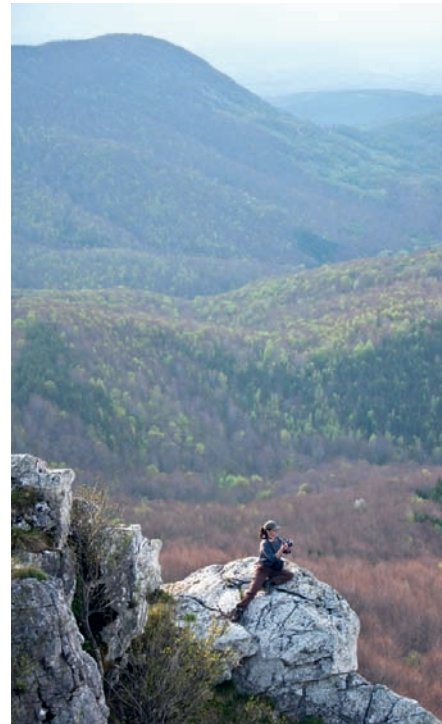
Vitovnica prestaje asfalt i nastavljate dolinom reke prateći kvalitetan makadamski put. Na nekoliko mesta moraćete da pregazite reku jer su se mostovi srušili, ali to ne bi trebalo da predstavlja problem, osim u slučajevima kada je reka nabujala zbog velikih kiša. Na mestu gde se dolina Vitovnice širi (prolazite kroz četinarski šumarak) nalazi se lovački dom, a vi prolazite pored Pajkinog izvora, gde ćete videti i drvenu nadstrešnicu sa stolovima koje su nekada koristili šumski radnici. Sada tu retko ko zalazi, i mesto je odlično za kampovanje.

Posle Pajkinog izvora, situacija postaje ozbiljnija – stižete do prvog jakog uspona na trasi i prilično neravne podloge, gde treba voziti pažljivo. Na kraju te strmine stižete na raskršnicu koja je ujedno i čvorište naša tri kraka. Krenete li levo, opredeljete se za tridesetak kilometara dug Kučevski krak, koji će vas provesti pored pećine Ceremošnje i vodopada Sige, a dovodi vas i pod sam vrh Vranj. Ako skrenete desno odabrali ste Krepoljinski krak koji je malo kraći i manje zahtevan. Ovaj put će vas provesti pored tri pećine: Hajdučke,

Pogane i Mijucića pećine koja je ujedno i vrelo Komnenske reke.

Izazovi vožnje na blatnjavom putu

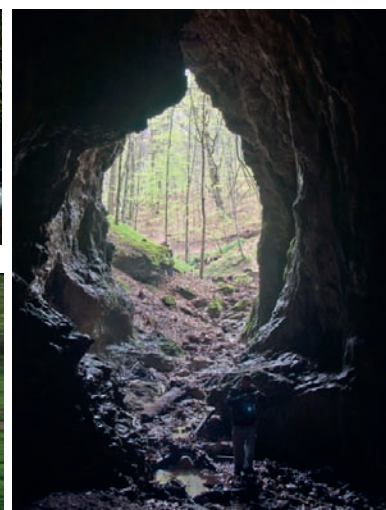
Kučevski krak vas odmah dovodi do prilično kamenitog uspona, mada vas kilometar dalje čeka još ozbiljniji izazov – jaka strmina sa dubokim kolotrazima uz desnu ivicu puta. Pokušajte da idete levo što više možete, ali nemojte da se iznenadite ako pri završnici uspona jednostavno morate na nekoliko mesta da očistite središnju grbu puta diferencijalima; za bolju kontrolu i precizni-

Na liticama Vranja nad Trestom

Vrelo Komnenske reke

Prizor iz Hajdučke pećine

Tipična homoljska kućica od blata

Pajkin izvor je idealno mesto za kampovanje. Vatra je upaljena, šator i stolice su postavljeni. Pored vatre nije hladno i može da se sedi duboko u noć

Homoljska berba zelja

je upravljanje, ovuda treba putovati kada je suvo. Kada izađete iz šume, na putu prema Ceremošnji, vrlo brzo ćete naići na jednu deonicu dugu stotinak metara gde je skoro uvek ozbiljnije blato. Pošto je meko, ne postoji rizik da oštetite podvozje, ali učinite sve da ovaj deo prođete bez zaustavljanja jer je u takvim situacijama moment kretanja od ključne važnosti da ne biste morali da potražite pomoć sa strane.

U nastavku, spuštajući se ka Ceremošnji, na još nekoliko mesta ćete naići na dublje kolotrage i kraće

blatnjave puteve. Posle Ceremošnje, put je uglavnom asfaltni, izuzimajući nekoliko kilometara zemljanog puta ka vodopadu Sige, nakon što stignete do kraja asfalta u selu Plavčevo.

Desni krak, onaj prema Krepoljini, prvo vas, neposredno nakon izlaska iz šume, vodi do Hajdučke pećine. Parkirajte na livadi, a onda prošetajte nekoliko stotina metara pešačkom stazicom desno naniže, gde se nalazi pećina i rečica (koja preko leta presušuje). Nakon toga prolazite kroz kapiju jednog ima-

nja – osnovni red nalaže da kapiju zatvorite za sobom kada kroz nju prođete. Kada stignete na glavni put pravite mali, pola kilometra dug izlet desno, i stižete i do Pogane pećine. U povratku idete do prethodne raskrsnice, a onda produžavate glavnim putem, prateći ga pored odvajanja za vrelo Komnenske reke (Mijucića pećinu), sve do Krepoljina. Ovaj put ume da bude izrazito blatnjav, ali ima čvrstu podlogu i pri tom stalno ide nizbrdo, tako da prolazak njime ne bi trebalo da vam predstavlja pro-

blem. Kada stignete do Krepoljina, ponovo ste na asfaltu; levo idete ka Zagubici, dok vas put desno vodi ka Petrovcu i Beogradu.

Ako imate GPS sa mogućnošću učitavanja GPX trekova i iskustva u njihovom korišćenju, trek koji obuhvata Vitovnički i Krepoljinski krak možete preuzeti sa adrese <http://www.stazeibogaze.info/2010/05/21/vitovnica-trest-krepoljin-bic-26-km/>, a i Kučevski krak će uskoro biti postavljen na istom sajtu u okviru sekcije Homoljskih planina.

Fotografije: A. V.